(א) אשעשה בה את המזיד כשוגג איזו שפחה בכל שחציה שפחה וחציה בת חורין שנאמר דוהפדה לא נפדתה דברי ר' (ב) היהודה ר' ישמעאל אומר זו היא שפחה ודאית ר' ואליעזר בן (ג) יעקב אומר כל עריות מפורשות (א) ושיור אין לנו אלא חציה שפחה וחציה בת חורין: **גמ'** מנלן דהיא לקי והוא לא לקי דתנו רבנן יבקורת תהיה מלמד שהיא לוקה יכול שניהן לוקין תלמוד לומר תהיה היא לוקה והוא אינו לוקה ומנין דהדין בקורת לישנא דמלקות הוא א"ר יצחק תהא (ד) בקראי ככדתניא גדול הדיינין מקרא שני מונה שלישי אומר הכהו רב אשי אומר בביקור תהיה כדתנן יאין אומדין אותו אלא (ה) מכות הראוין להשתלש ת"ר יבזמן שהאשה לוקה האיש מביא קרבן (ו) אין האשה לוקה אין האיש מביא קרבן מנלן אמר רבא דכתיב יואיש כי ישכב את אשה שכבת זרע והיא שפחה נחרפת לאיש והפדה לא נפדתה או חופשה לא נתן לה מכדי עד הכא באיש קא משתעי קרא נכתוב (ז) והביא את אשמו לה' ולבסוף לכתוב בקורת תהיה אמאי כתב רחמנא ברישא בקורת תהיה ולבסוף כתב והביא את אשמו לה' ה"ק אם בקורת תהיה היא והביא (ח) את אשמו לה' ואם לא תהיה בקורת לא יביא הוא את אשמו אימא הוא מעטיה קרא אבל היא תילקי ותיתי קרבן והביא את אשמו לה' כתיב א"ר יצחק ילעולם אינו חייב אלא על שפחה בעולה בלבד שנאמר והיא שפחה נחרפת לאיש ומאי משמע דהאי נחרפת לישנא דשנויי הוא דכתיב ²ותשטח עליו הריפות ואב"א ³אם תכתוש (ט) האויל במכתש בתוך הריפות בעלי ⁴ויתנו ידם להוציא נשיהם ואשמים איל צאן על אשמתם אמר רב חסדא ימלמד שכולן שפחות חרופות בעלו: איזוהי שפחה כו': ית"ר והפדה יכול כולה ת"ל לא נפדתה (י) יכול לא נפדתה ת"ל והפדה הא כיצד פדויה ואינה פדויה (כ)חציה שפחה וחצייה בת חורין ומאורסת לעבד עברי דברי ר"ע (ל)רבי ישמעאל אומר בשפחה כנענית הכתוב מדבר ומאורסת לעבד עברי א"כ מה ת"ל והפדה לא נפדתה 'דברה תורה כלשון בני אדם ר' אלעזר בן עזריה אומר כל עריות מפורשות לנו (ב) משוייר (יא) לנו חציה שפחה וחציה בת חורין ומאורסת לעבד עברי אחרים אומרים ילא יומתו כי לא חופשה בשפחה כנענית הכתוב מדבר ומאורסת לעבד כנעני (יב) לר' ישמעאל בשלמא והפדה לא נפדתה כדקתני דברה תורה כלשון בני אדם אלא דקתני מאורסת לעבד עברי מנלן (יג) דכתיב כי לא חופשה מכלל דהוא חופש ר' אלעזר בן עזריה היינו ר"ע לר' ישמעאל קאמר לדידי בעלמא כוותיך סבירא ליה(ס) דדברה תורה כלשון בני אדם והכא שאני מכדי כתיב ליה קרא כי לא חופשה והפדה לא נפדתה ל"ל ש"מ להכי אתא לחציה שפחה וחציה בת חורין לאחרים בשלמא והפדה לא נפדתה קסבר דברה תורה כלשון בני אדם אלא (יד) הא דעבד כנעני מנלן אמר קרא כי לא חופשה אם אינו ענין לדידה תנהו ענין לדידיה: **מתני'** (טו) כל עריות אחד גדול ואחד קטן (טז) קטן פטור אחד ער ואחד ישן ישן פטור אחד שוגג ואחד מזיד חשוגג בחטאת ומזיד בהכרת: **גמ'** והכא (יז) חייב קטן א"ר יהודה הכי קתני כל עריות אחד גדול ואחד קטן טקטן פטור וגדול חייב והכא 'גדול נמי פטור מ"ט דהא מקשיין אהדדי כל עריות אחד (יח) ניעור ואחד ישן ישן פטור וכאן ישן (יט) נמי חייב א"ר יהודה אמר רב הכי קתני כל עריות אחד ניעור ואחד ישן ישן פטור וניעור חייב וכאן אפילו ניעור פטור מ"ט דמקשיין אהדדי תני תנא קמיה דרב ששת (כ) עשו גומר כמערה מתכוין כשאין מתכוין כדרכה כשלא כדרכה ניעור כישן א"ל מאי קאמרת אי בשפחה חרופה קתני אמאי עשו גומר כמערה גומר בשפחה חרופה מיחייב (כא) ימערה לא מיחייב ותו מתכוין כשאינו מתכוין (כב) אי מכוונה מיחייבא אי לא לא מיחייבא וכדרכה כשלא כדרכה נמי כדרכה בשפחה חרופה מיחייב ושלא כדרכה לא מיחייב מאי טעמא (כג) ישכבת זרע כתיב ומאי ניעור כישן (כד) ואי בשאר עריות קא תני עשו גומר כמערה

איפכא

ל) וכשפחה אינו חייב אלא על גמר ביאה דשכבת זרע כתיב בה (ס)שראויה להוריע: **וכל העריות חייב על כל ביאה וביאה.** וכשפחה אמרו לעיל בפירקין (דף ט:) שמביא קרבן אחד על ביאות הרבה (ג): **ר' ישמעאל אומר שפחה.** גמורה: **כל העריות מפורשות.** שהן בנות חורין (כ) ושיור אין לנו חוץ ודאי משוה היא (ג) חליה שפחה וחליה בת חורין: **גמ' הכא בקריאה.** שהן קורין עליה והפלא ה' את מכותך שכן קורין על הלוקין כמס' מכות (דף כב:): **בבקורת תהיה.** שאם אינה יכולה לקבל ארבעים אומדין אותה בבקור ובמחשבה: **מכות הראויות להשלש.** כגון י"ח או כ"א או כ"ד שהיו מכין אותו שתי ידות (כו) ס(מלפניו ואחת מאחריו) ומקרא ילפינן לה במס' מכות (דף כג.): **בזמן שהאשה לוקה.** שגדולה היא ובת עונשין היא: **אימא הוא מיעטיה קרא.** מהדר אמתני' דקתני לא השוה אשה לאיש לקרבן אימא הוא מיעטיה קרא ממלקות דכתיב תהיה אבל היא אימא תילקי ותייתי קרבן: **לישנא דשינויי הוא.** שנשתנית מגברייתה: **הריפות.** דבר שנשתנה ע"י כתישה וכאן נמי ע"י אבר (כז) שמש דש: **ויתנו ידם להוציא.** פסוק הוא בספר עזרא (י): **פדויה (כח) [ואינה פדויה].** והפדה לא נפדתה משמע פדויה ואינה פדויה: **לרבי ישמעאל מאורסת לעבד עברי מנא ליה.** בשלמא לר"ע דמוקי לה בחליה בת חורין לא בעיא קרא דאיכא למימר מדחייב עלה רחמנא ודאי (ד) מאורסת היא מישראל דהא תפסו לה קדושין הילכך איכא למימר לעבד עברי נתקדשה שהרי רבו מוסרה לו בעל כרחו כדמפרש בקדושין (דף יד:) ולא לעבד כנעני שהרי אסורה לו אלא לרבי ישמעאל דאמר שפחה גמורה מאורסת לעבד עברי מנא ליה (דאמר לעבד עברי שהרי אסורה לו) דילמא לעבד כנעני דהא לדידיה שריא (כט) לגמרי טפי מעברי: **אם אינו ענין לדידה.** דהא כתיב (ויקרא יט) והפדה לא נפדתה: **מתני' כל העריות.** אם האחד גדול או האיש או האשה האחד חייב והאחד פטור וכשפחה אינו כן וכגמרא מפרש לה: **שוגג בחטאת ומזיד בהכרת.** וכשפחה נהי דאם הוא מזיד והיא שוגגת דפטורין הואיל ואינה לוקה כדאמרינן לעיל בקורת תהיה והביא את אשמו ואי לא פטורין מיהו אם הוא שוגג והיא מזידה היא במלקות והוא באשם כדאמרי' בהאי פירקא (י:) דשוגג ומזיד שוין בנא על השפחה: **גמ' והכא (ג) חייב.** בתמיה וכי קטן חייב בשפחה: **דהא איתקוש להדדי.** כדאמרן לעיל אם אין האשה לוקה אין האיש מביא אשם: לא) **וכי ישן חייב.** בתמיה: **מערה לא מיחייב.** דשכבת זרע כתיב בה: **וכי מכוין מיחייב ואי לא לא מיחייב.** דשכבת זרע בעינן ושאינו מתכוין כגון נפל מן הגג ונתקע אין ראוי להוריע: **ואי בשאר עריות קתני איפכא מיבעי ליה.** עשו מערה כבעריות (ס)

אין האשה לוקה. כגון שהיא שוגגת (נג) וקטנה אין האיש מביא קרבן והא דאמרינן (נג) ס לרבות שוגג כמזיד היינו שוגג דאיש כמזיד אבל האשה צריך שתהא מזידה (נד): **דהא** מקשו להדדי. הלשון אינו מכוון דהאיש (נה) הוקשה לאשה ולא אשה לאיש דהא כי האיש (ס)כמו האשה חייבת כדאיתא בת"כ ואיש פרט לקטן יכול שאני מוציא בן תשע שנים ויום אחד ת"ל ואיש א"כ אשה לא איתקשה לאיש: **באין** מתכוין (דכדרכה) פטור. פירש הקונט' משום דש"ז כתיב וכאין מתכוין אינו ראוי להוריע כגון נפל מן הגג ונתקע וקשה מאן לימא לן דאינו ראוי להוריע (נו) אלא היינו טעמא משום שאנוס הוא:

הכי

תוספות [illegible]

[illegible]

עין משפט נר מצוה

מג א מיי' פ"ט מהל' שגגות הל' א:
מד ב מיי' פ"ג מהל' איסורי ביאה הל' יג:
מה ג מיי' פט"ז מהל' סנהדרין הל' יא:
מו ד מיי' שם פי"ז הל' ג:
מז ה מיי' פ"ט מהל' שגגות הל' ג ופ"ג מהל' איסורי ביאה הל' יז:
מח ו מיי' פ"ט מהלכות שגגות הלכה א:
מט ז מיי' פ"ג מהל' איסורי ביאה הלכה יג:
נ ח מיי' פ"א מהל' איסורי ביאה הל"א [והל' יח]:
נא ט מיי' שם הל' יג:
נב י כ מיי' פ"ג שם הל' טו:

* * *

רבינו גרשום

הרביעי שהוא תוך מלאות של שלישי לא חשיב כלום ולטעמיה דר' יהודה האשה שהפילה וולדות הרבה. בבי ולדות מיירי בלבד: ולד ראשון גורם. הוי עיקר לידה: פשיטא דהכי איתא. דבהכי פליגי ומאי קמ"ל כשתמצא: משום מפלת תאומים איצטריך ליה לאשמועי' דמספקא לן דסד"א במפלת תאומים דבחד זימנא נתעברו והוא לידה היא איתא מודה ר' יהודה לרבנן דהכא מוולד שני מנינן קמ"ל כשתמצא דלעולם קסבר ר' יהודה דמוולד ראשון מנינן: לטומאה וטהרה. לענין ימי טומאה וימי טהרה מאי קא חשיב ר' יהודה וולד שני: דכיון דלא יצא שעה הראויה להקריב קרבן של ראשון קודם שהפילה שני אלא בתוך מלאות הפילתו: ומפסקי ימי טומאה דשני ימי טהרה של ראשון וכשישלמו ימי טומאה של שני ממלא ימי טהרה דראשון ומוסיף ליה ימי טהרה כנגד אותן ימי טומאה של שני שהיו בימי טהרה דראשון ואחר כך הדר מני ימי טהרה [illegible]

מסורת הש"ס

א) [ג"ל רבי עקיבא וכ"א במשנה שבמשניות וכן בברייתא בסמוך], ב) [ג"ל אלעזר בן עזריה כ"א במשניות ובברייתא בסמוך], ג) כ"ק לג: מכות כב., ד) [גם במשנה שבמשניות איתא והקורא קורא אם לא תשמור וגו' אלא משום דבברייתא מפורש קצת טפי נקיט מיניה וכו' ניחא למינקט הברייתא], ה) מכות כב., ו) [עי' תוס' ערכין לא: סד"ה המקין ותוס' גיטין לט. ד"ה ממון], ז) גיטין מג., ח) [תוספתא פ"א פ"ט ע"ש], ט) [גיטין מג.], י) [קדושין יח: וש"נ], כ) [בס"א: ל"ג], ל) [מכאן שייך עוד לדף י:], מ) [ויקרא יט], נ) ע"כ שייך לעיל, ס) נ"ל מלאחריו ואחת מלפניו, ע) [לעיל ט.], פ) כ"ה סמוך ר"ל סמוך לאיש וע' בכה"ר,

* * *

תורה אור השלם

1. וְאִישׁ כִּי יִשְׁכַּב אֶת אִשָּׁה שִׁכְבַת זֶרַע וְהִוא שִׁפְחָה נֶחֱרֶפֶת לְאִישׁ וְהָפְדֵּה לֹא נִפְדָּתָה אוֹ חֻפְשָׁה לֹא נִתַּן לָהּ בִּקֹּרֶת תִּהְיֶה לֹא יוּמְתוּ כִּי לֹא חֻפָּשָׁה:
ויקרא יט כ
2. וַתִּקַּח הָאִשָּׁה וַתִּפְרֹשׂ אֶת הַמָּסָךְ עַל פְּנֵי הַבְּאֵר וַתִּשְׁטַח עָלָיו הָרִפוֹת וְלֹא נוֹדַע דָּבָר:
שמואל ב יז יט
3. אִם תִּכְתּוֹשׁ אֶת הָאֱוִיל בַּמַּכְתֵּשׁ בְּתוֹךְ הָרִיפוֹת בַּעֱלִי לֹא תָסוּר מֵעָלָיו אִוַּלְתּוֹ:
משלי כז כב
4. וַיִּתְּנוּ יָדָם לְהוֹצִיא נְשֵׁיהֶם וַאֲשֵׁמִים אֵיל צֹאן עַל אַשְׁמָתָם:
עזרא י יט

* * *

הגהות הב"ח

(א) במשנה מפורשות ומה שיור אין לנו אלא שחציה: (ב) גמ' מפורשות לנו ומה משויר: (ג) רש"י ד"ה כל העריות וכו' תמוה היא בע"ב חליה שפחה: (ד) ד"ה לר' ישמעאל וכו' ודאי לא מאורסת היא מישראל דהא לא תפסי: (ה) ד"ה ואי בשאר וכו' כעריות דחייב כגומר אלא מערה באשה חייב:

* * *

מוסף רש"י

גדול הדיינין מקרא. והפלה ה' את מכותך (ב"מ יב:). והפדה יכול כולה. שכולה פדויה ותמאורסה לעבד עברי קרא מפתני וקאמר דלא יומתו מחמת גילוי, תלמוד לומר לא נפדתה, יכול לא נפדתה. דלא נפדתה כלל ולפיכו הכי מיחייב אשם אבילה לדידה הואיל ומיוחדת לעבד עברי שמותר בשפחה (גיטין מא.). בשפחה כנענית. שלא נפדית כלל קמפתני קרא (שם מג.).

* * *

שיטה מקובצת

א) שעשה בה את המזיד כשוגג. פי' שהאיש מביא קרבן בין כשהוא מזיד בין כשהוא שוגג אבל אשה ודאי אם היא שוגגת פטורה [מן המלקות] והאיש מן האשם אלא ר"ל כשהיא מזידה. תוס': ב) ר' עקיבא ר"י אומר: ג) ר' אלעזר בן עזריה אומר כל העריות מפורשות שיור. [illegible]

[illegible]

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones